

Üveges Krisztina

12 Malom

Veszely Ferenc: *Malom-rekonstrukció*

➤ Neon Galéria, Budapest

➤ 2013. február 1 – március 1.

Biztosan emlékeznek arra a szellemességre, hogy a széles körű érdeklődés jutalma a színes élet, büntetése a biztos közepszerűség. VESZELY FERENC kiállítást nézve jutott ez eszembe, de nem azért mert jól leírná a helyzetet, ellenkezőleg. Veszely festő, grafikus, színházi területen is dolgozott, a Makói Grafikai Művésztelep alapító tagja, óraadó tanár. Olyan művész, aki mind az alkalmazott, mind az autonóm művészet területén járatos. Mostani kiállítása a Neon Galériában lehetőséget adott betekinteni sokrétű, ötletgazdag gondolkodásmódjába. A bemutatott mű nem mindennapi története a nyolcvanas években kezdődött. 1985-ben Veszely a makói művésztelepen – melynek profilja a fotó alapú sokszorosított grafika volt – készített egy offszet-sorozatot. Ezt továbbgondolva készített az ofszetnyomtatból és fekete fotókartonból a 19. századi magyar festészet

parafrázisaiként értelmezhető kollázsokat: hol a kartont vágta malomkerék formájúra és arra vitte fel az ábrázolásokat, háttérként használva az offszetet (*Petőfi – Hazám, Golgota*), hol pedig az offszet volt festve, formázva, és a karton volt az alap (pl. *Szt. Gellért, Hunyadi, Arad*). Majd budapesti műtermében a kollázsok után nagy méretben is kivitelezte a műveket, fekete-fehér-piros színekkel újraértelmezve, szélmalomkerék alakban összeállított 70x100 cm-es kartonokon (Vető János és Méhes Lóránd még belefestett ezekbe egy délután), a makói József Attila Múzeumban bemutatott „Szancsó Panza” című egyéni kiállítására. Szerencsére Somfai István lefotózta a ház tűzfalára akasztott képeket, mert a kilencvenes évek közepén egy lakástűzben megsemmisültek a festmények.

A kiállítás anyaga tehát a teljes sorozat, táblaképeken megfestve a fotók alapján, két malomrekonstrukciója az eredeti méretben a fotóról nagyítva, és a tüzet túlélő ofszetekkel és műteremben lőtt fotókkal (pl. Vető János mint Szancsó Panza) kiegészítve. A kiállított anyag részletes leírását az indokolja, hogy kiinduló-

VESZELY FERENC

Szél-malom, vegyes technika, papír, 1985–2012/13

VESELY FERENC
Szél-malom, vegyes technika, papír, 1985-2012/13

VESELY FERENC
Szél-malom, vegyes technika, papír, 1985-2012/13

pontként szolgál a stílusában, módszereiben és tartalmában rendkívül összetett anyag elemzéséhez.

Ha a stílust tesszük az elemzés szempontjává, lehet beszélni a korról, amiben „a régi malom” elkészült. A hetvenes évek végén kibontakozó új festészet, a New Image Painting, a Neue Wilden, a transzavangárd korszaka ez, ahol az új kép-festéssel temették a hatvanas-hetvenes évek absztrakt, konceptualista, minimalista trendjeit. Veszelý képeiben ott van mindez. Ott van a hetvenes évek új szellemű fotóhasználat, a sokszorosítás, a lazán, de mesterségbeli tudással felvitt ábrázolások, a formázott vászon, a szín, a festőiség, mind-mind ott van a malmokon, a kollázsok ujjbeggyel alakított festékrétegeiben. Sőt, a tizenkét szélmalom lapátjai által közrezárt négyzetekben, és az új táblaképek fekete hátterén ott van Malevics

is a maga abszolút semmijével. A fotókban, nyomtatokban, kollázsokban és azok újrafestésében ugyanakkor ott van az eredeti, egyedi műalkotás trónfosztása is.

A módszerről szólva, e művek Veszelý ars poeticájaként állnak itt. Már korábbi nyomatain is központi elem volt a motívumok, stílusok egymásra halmozása. Mint a megnyitón beszédében Hajdu István kiemelte, az eljárás mód, a pastiche a kulcs Veszelý műveire. Ez a módszer lehetőséget ad számára, hogy mondanivalóját kifejtse. Egyrészt a magyar történeti festészet, az akadémizmus talán legjobban ismert fordulatait eleveníti fel (Hunyadi László siratása, Petőfi vérével írja a „Hazám” szót), melyek, minő véletlen, a magyar történelem nagy alakjait és tetteiket idézik meg. Másrészt utal a magyar posztimpresszionizmus kiemelkedő műveire, miközben talált fotókat használ fel, halászkőről vagy épp panelházakról. Olyan képekre hivatkozik tehát, melyek a huszadik század során kánonalakítók voltak a magyar közízlés formálásával.

Az ikonikus közhelyek alkalmazása, mint a hős siratása, a festő festés közben a kertben, véleményem szerint nem múltidézés vagy aktuálpolitikai utalás, inkább a hétköznapi ízlés, kulturális emlékezet felidézése. Továbbá nem csupán posztmodern geg, ironia, szemtelen gesztus, öncélú viccelődés a szakmán, mert Veszelý úgy szabadul meg a toposzoktól, hogy előre mutat, szintaxisként használja őket, anélkül hogy a modernség folyamatos újításkényszerét éreznék.

A pastiche arra is lehetőséget ad számára, hogy az idősíkokkal játsszon. Alkotásának ideje a szubjektív idő, ami a műben torlódó stílusrétegekhez tapadó korszakok révén kivonja magát az objektív idő tartományából. Ez így is van jól, mert művészetének ideje a gondolkodás menetében eltelt idő. A művészet története pedig szakadatlan halad, mi, nézők, az időtlen képek folyamával próbáljuk önmagunkat értelmezni.

A kiállított anyag rekonstrukció, de most is relevánsan hat, mert Veszelý mindig a kortűnetnek tart(ott) tükröt, és a tükörben megtalálhatjuk a magunk idejét is. Ezzel a festészet egyik régi témáját fogalmazza újra, azt, hogy a képek csupán azt tükrözik, ami az eléjük álló ember. A mi időnk pedig a remake-ek és remixek ideje, ehhez is jól illeszkedik ez a 28 éves mű. Nem siet Veszelý, megfigyel, szintetizál, és műveibe szervesen integrálja a hagyományból és a kortárs környezetből érkező képeket (és általuk a kortárs kultúrát), folyamatosan tágítva annak a határát, amit éppen művészetnek hívunk. Mióta elkészült a 12 malom, már megkérdőjeleződött minden művészeti kánon. Veszelý előre megmutatta: kánonok nincsenek, csak jó művek vannak.